

losse nummers f7,50

Nummer 3 - december 1997

P KTIJD

UITGAVE VAN DE HISTORISCHE VERENIGING BOSKOOP

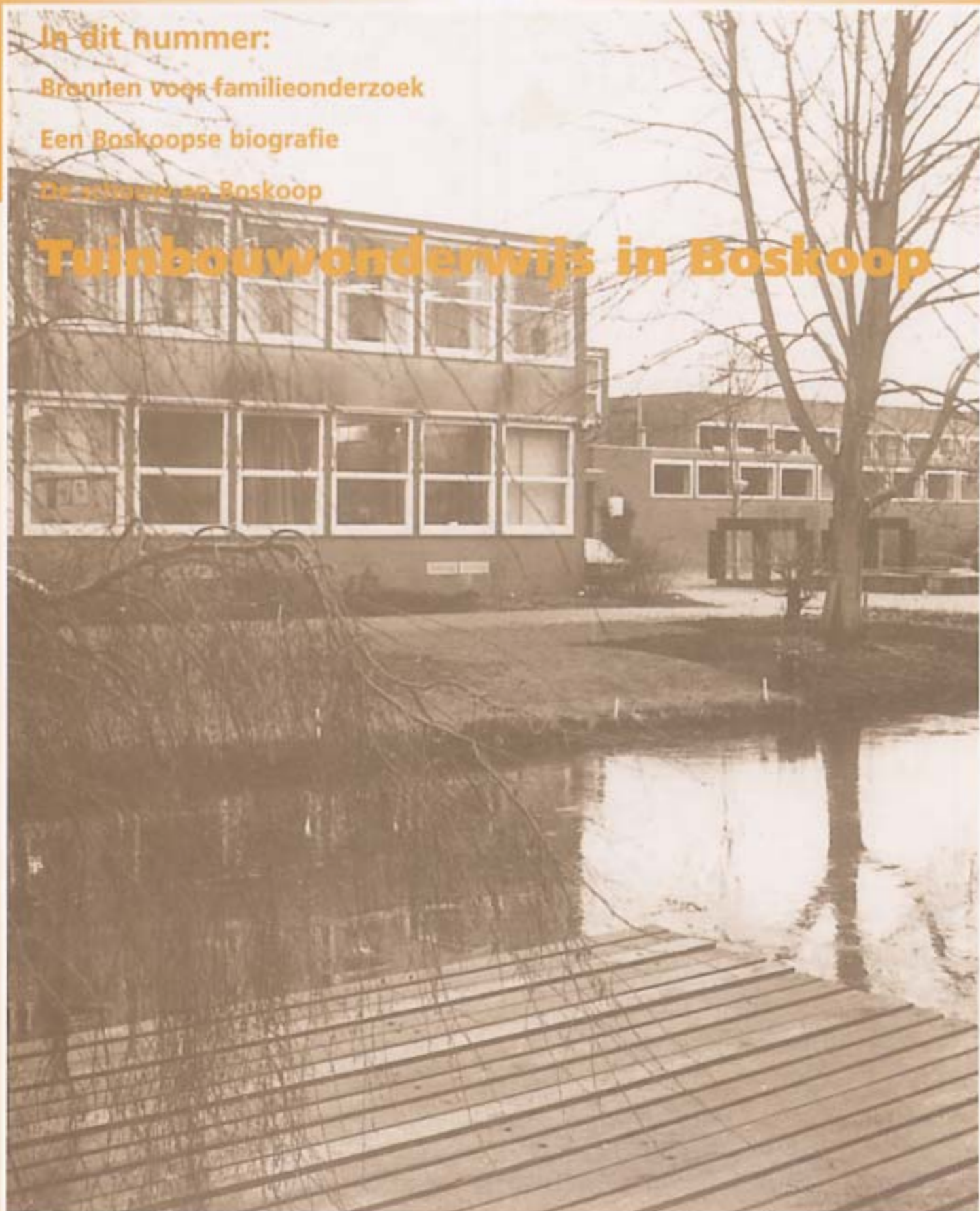
In dit nummer:

Bronnen voor familieonderzoek

Een Boskoopse biografie

De school en Boskoop

Tuinbouwonderwijs in Boskoop

Het Middelbaar en Hoger Tuinbouwonderwijs in Boskoop

Door Helma van de Wetering

De Boskoopse boomkwekerij werd in de tweede helft van de negentiende eeuw gekenmerkt door een grote dadendrang en streven naar kwaliteitsverbetering. In het verlengde van deze mentaliteit lag de oprichting van de Pomologische Vereniging in 1861, aanvankelijk onder de naam van Vereeniging tot Regeling en Verbetering der Vruchtsoorten te Boskoop.

Bestuursleden als K.W.J. Ottolander, C. de Vos en voorzitter A. Koster Mzn. zetten zich met veel energie in voor de vestiging van tuinbouwonderwijs in Boskoop met als doel het op hoger plan brengen van de boomkwekerij in Boskoop. Het begon helemaal te kriebelen toen in Watergraafsmeer een tuinbouwschool werd opgericht met handelskwekerij, financieel gesteund door het rijk. De minister wilde ook Boskoop wel steunen maar dan moest het initiatief uitgaan van de gemeente Boskoop. In 1880 keurde gemeenteraad de plannen echter af. Hardnekkig ging men door: K.J.W. Ottolander begon, geheel belangeloos in 1880 een avondcursus maar de animo was niet groot. In 1897 werd opnieuw een avondcursus gestart onder auspiciën van de Afdeling Boskoop der Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde met als hoofd J.W. de Ruyter. Een jaar later werd de Rijkstuinbouwschool dan toch werkelijkheid. Het eerste jaar werd nog les gegeven in de raadsaal van het gemeentehuis maar in 1899 had men al een eigen gebouw aan het Reijerskoop op de hoek met de Valkenburgerlaan. De Rijkstuinbouwschool begon in 1898 met zestien leerlingen en drie toehoorders als zogenaamde winterschool. De winter was nu eenmaal de minst drukke tijd in de boomkwekerij. In die tijd van het jaar werden zes halve dagen aan theorie besteed en zes halve dagen aan praktijk. De zomermaanden konden dan geheel aan de praktijk van het vak gewijd worden. Het vakkenpakket bestond uit plantkunde, boomkwekerij, bloemisterij, fruitteelt, groententeelt, natuurkunde, scheikunde, landsaardrijkskunde, handelsrekenen, boekhouden, en de talen Engels en Duits. In 1901 werden de vakken ten behoeve van de boomkwekerij, bloemisterij en tuinar-

chitectuur versterkt terwijl de groententeelt werd geschrapt. Opvallend zijn de nieuwe vakken Russisch en Zweeds in verband met de levendige handel op die landen. Tijdens de moeilijke jaren twintig startte men een Indische cursus die tot 1958 heeft bestaan. Het tuinbouwonderwijs kenmerkte zich door een steeds breder wordend vakkenpakket maar desondanks bleef de binding met de praktijk groot.

Tuinaanleg

In 1937 ontsproot er een loot aan de boom die uiteindelijk een eigen volwassen leven zou gaan leiden. In dat jaar startte een éénjarige cursus tuinaanleg, die echter in 1942 werd omgezet in een vierjarige cursus. In 1957 werd deze opleiding omgedoopt in Hogere Opleiding voor Tuinarchitectuur (HOTA). Zo heeft Boskoop naast de aloude Rijkstuinbouwwinterschool ook een Hogere beroepsopleiding gekregen. Deze opleiding werd een groot succes en belandde daardoor in een steeds grotere stroomversnelling.

In 1965 werd de naam veranderd in Hogere Tuinbouwtechnische Opleiding (HTO). De opleiding had in 1968 honderdtwintig leerlingen en het ruimtegebrek ging nijpend worden. Aan dat probleem kwam een eind bij de ingebruikname van de school aan de Azalealaan in 1972. Het karakteristieke schoolgebouw aan het Reijerskoop werd gesloopt tot verdriet van menigeen. Eind 1968 werd bij de Mammoetwet de opleiding als Hogere Beroepsopleiding erkend en de naam veranderd in Rijks Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting. Het lijkt erop dat de Mammoetwet de eerste bijslag

werd in de boom die in 1942 was begonnen als een spruit. Door de wet ging het unieke van de Boskoopse opleiding verloren. Directuur A.P. van den Hoek zei tegen de Gouwe Koerier: 'Het lijkt wel of een school niet meer goed mag zijn tegenwoordig, want je wordt door Den Haag in een algemene richting gedwongen waarbij geen enkele rekening wordt gehouden met de praktijk.' Hij doelde daarmee onder andere op het feit dat door het ingevoerde semestersysteem de seizoensgebonden praktijkbezigdheden niet meer mogelijk waren. De stageperiode, juist zo kenmerkend voor het Boskoopse onderwijs, werd vermindert.

Van den Hoek sprak van 'streven naar eenheidsworsten' en eigenlijk was dat wel zo: het beleid van Den Haag was gericht op betere overstapmogelijkheden binnen het Agrarisch Onderwijs. Het tuinbouwonderwijs paste zich aan door onder andere het stichten van nieuwe praktijkruimten waaronder een kas.

Geen sjoege

Donkere wolken leken zich samen te pakken boven de RHSTL toen in 1983 minister Deetman aankondigde dat instellingen voor HBO minstens 600 leerlingen moeten hebben. Het HBO werd steeds veeleisender en duurder en daardoor werd schaalvergroting onvermijdelijk. Directeur A.P. van

den Hoek stond uit onderwijskundig oogpunt zeker niet afwijzend tegenover de plannen van bundeling. Maar de gemeenteraad besloot in oktober 1983 zich in te zetten voor het behoud van de RHSTL in Boskoop en sprak dit voornemen uit via een motie. Alleen Gerard Houterman (PSP/PPR) vond dat het onderwijskundig belang voorop moest staan. 'Van een functieverlies voor Boskoop is geen enkele sprake, de RHSTL heeft helemaal niets met Boskoop te maken. De studenten hebben geen sjoege met de Boskoopse handel. Ook betekent het eventuele verdwijnen geen enkele inbreuk op de Boskoopse gemeenschap', was zijn argument. Ook het college van Gedeputeerde Staten

**De groei, de bloei...
en het vertrek**

van de provincie Zuid-Holland zette zich in voor de Boskoopse hogere opleiding. Het behoud van de opleiding was volgens het college van GS ook een provinciaal belang. 'Gelet op het feit dat de opleiding studenten specialiseert in een richting waar in onze provincie grote behoefte aan bestaat (...) achten wij behoud van deze opleiding binnen de grenzen van de provincie Zuid-Holland een uiterst belangrijke zaak', schreef het college van GS op 10 april 1984. Veel hielp het allemaal niet. Wethouder mevrouw D.A.M. van Ooi verzocht tijdens een commissievergadering in juli 1985 dat de politieke lobby richting Den Haag geen enkel effect had gesorteerd. Zij verwachtte meer van de lobby van het bedrijfsleven: het zo roemruchte Groene Front. In 1986 deelde minister G. Braks zijn voorkeur mee. De Boskoopse Hogere Tuinbouwschool zou zich moeten aansluiten bij de hogere Agrarische opleidingen in Oost-Nederland. En zo kwam de nieuwe fusieopleiding tot stand onder de naam Larenstein met de hoofdvestiging in Velp. De vestiging Boskoop nam de

De oude tuinbouwschool aan het Reijerskoop, in de jaren zeventig gesloopt tot verdriet van velen. Op deze plek staan nu woningen

Studie Tuin- en Landschapsinrichting voor haar rekening. Daarbij werd in 1990 de studierichting Groen milieubeheer toegevoegd. Maar het vonnis over het voortbestaan was reeds geveld. In 1993 verdween de RHSTL voorgoed uit Boskoop richting Velp. Inmiddels ging RMTS gewoon de eigen weg. De school was toegankelijk voor leerlingen met een lagere vooropleiding en er was zoals vanouds veel aandacht voor de praktische vorming. Vanaf de laatste jaren tachtig werden ook veel cursussen gegeven. Zorgen waren er toen het in de jaren tachtig duidelijk werd dat de RHSTL zou verdwijnen. De berichtgeving over het vertrek van de Hogere had een soort negatief uitstralings-effect naar de Middelbare. Een ongewenste situatie die aanleiding gaf tot persberichten over de Middelbare.

Schaalvergroting

Toch rommelde het voortdurend aan het front van het middelbaar beroepsonderwijs. Ook binnen het MBO werd gesproken over schaalvergroting maar er leek geen bedreiging voor de Boskoopse

RMTS. Boskoop had als het middelbaar tuinbouwonderwijs erg veel te bieden. Sinds de verhuizing van de RHSTL bood de accommodatie aan de Azalealaan voldoende ruimte, er was een proeftuin met kassen, en waren prima stagemogelijkheden. Dan was er altijd nog de naam die van de Boskoopse opleiding uitging. En tenslotte bestond er nog die vermeende toezegging van de rijksoverheid dat na het verdwijnen van de RHSTL het Middelbaar Tuinbouwonderwijs in Boskoop verbreed zou worden. Maar dat woord toezegging had de chef onderwijs van de gemeente Boskoop in zijn ambtelijk stuk van 8 september 1987 wel tussen aanhaalingstekens gezet. Argwanend staat er geschreven: 'Nagegaan wordt nog hoe hard deze toezegging is geweest'. Boskoop was toch een beetje ongerust. Het werd duidelijk dat ook de Middelbare niet meer aan de schaalvergroting kon ontsnappen. Zonder slag of stoot ging die schaalvergroting niet. Samenwerking werd gezocht met diverse scholen voor lager en middelbaar agrarisch onderwijs in de provincie Zuid-Holland. Grote problemen waren er over de plaats van hoofdvestiging en de

identiteit van de school. Gouda claimde de hoofdvestinging en had, tot grote schrik van Boskoop, de directeur landbouwonderwijs van het ministerie van landbouw de heer P.K. Schenk achter zich staan. Op allebei niveaus werd druk gelobby'd. Het laatste woord was aan de procescoördinator, de heer A. Vercauteren. In het voorjaar van 1990 adviseerde hij minister Braks te kiezen voor Boskoop als hoofdvestinging, hoewel hij wel stelde dat het AOC-bestuur hier te zijner tijd een definitief besluit over zou moeten nemen. De gebruikte overwegingen zouden 'op termijn door het bestuur van de AOC anders kunnen worden ingeschat,' aldus de procescoördinator. Het gemeentebestuur van Gouda ging bij de Raad van State in beroep tegen het besluit Boskoop aan te wijzen als hoofdvestinging. Gouda wees onder andere op de regionale functie van de stad. Voorts maakte Gouda bezwaar tegen de hoofdzakelijk protestants-christelijke signatuur van de school. Uiteindelijk kwam per 1 augustus 1991 het AOC toch tot stand met twee middelbare agrarische scholen te weten die van Boskoop en Gorinchem, de kort middelbare agrarische school te Katwijk en de lagere agrarische scholen van Alphen, Boskoop, Gouda, Ottoland en Rijnsburg. De middelbare agrarische

school van Gouda sloot zich later alsnog aan. Boskoop leek de strijd gewonnen te hebben.

Het einde

In de zomer van 1994 werd door het bestuur van het AOC het principebesluit genomen genomen de MAS in Gouda te vestiging door middel van nieuwbouw en vernieuwbouw. Boskoop voelde zich door dit besluit overrompeld. Na fel protest van de gemeente en de boomkwekerijorganisaties werd dit besluit opgeschort en zou een extern onderzoeksbureau een nieuw rapport opstellen. Het bureau kwam, tot afgrijzen van alles wat Boskoop was, tot dezelfde conclusie als het bestuur van de AOC. Menigeen binnen het gemeentebestuur van Boskoop en het boomkwekerijvak was van mening dat het rapport was toegeschreven naar een vooropgezet doel: bundeling in Gouda. De leerlingprognoses werden voor Boskoop niet al te rooskleurig ingeschat, de bereikbaarheid van de Boskoopse school via het openbaar vervoer zou te beperkt zijn en de afdeling 'veehouderij' in Gouda lag dwars. Voorts werd de waarde van de gebouwen aan de Azalealaan volgens Boskoop wel erg hoog ingeschat.

In 1996 viel binnen het AOC bestuur de beslissing nieuwbouw te plegen in Gouda. Dat besluit heeft het einde ingeluid van de Middelbare Tuinbouwschool in Boskoop. Na de hogere agrarische opleidingen raakte Boskoop dus ook het middelbare tuinbouwonderwijs kwijt. Wat aan het eind van de vorige eeuw met veel doorzettingsvermogen tot stand was gekomen door mensen met visie, is door de ontwikkelingen binnen het onderwijs verloren gegaan voor het boomkwekerijdorp. Niet het gehele agrarisch onderwijs is teloor gegaan. Aan de Zijde vlak bij het station is nog altijd de actieve VBO opleiding 'De Groene Zijde', als onderdeel van het AOC gevestigd. En dat moet zo maar blijven.

Bronnen:

'*Is Paktaid*', uitgegeven ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van de Tuinbouwschool in Boskoop, (1988). A. Vuyk Sr., '*Boskoop, Vijf eeuwen boomkwekerij*', (Boskoop 1966). Archief Gouwe Koerier.

Schooituin met kassen bij het huidige schoolgebouw aan de Azalealaan.

